

SELYE JÁNOS és a komáromi magyar gimnázium

A komáromi magyar gimnáziumot 1649-ben a jezsuiták alapították: ebben a tanévben ünnepli alapításának 358. évfordulóját. 1812-től az itt folyó oktatás a Szent Benedek-rend irányítása alá került egészen 1945-ig, amikor is a második világháborút követő Beneš-dekrétumok alapján a szlovákiai magyar iskolákat bezárják.

Az iskola szellemi értékét tanítványainak itt szerzett és megalapozott tudása fejezi ki leginkább, akik továbbviszik tanáraik szellemi-erkölcsi örökségét. Az elmúlt századokban itt tanított Baróti Szabó Dávid, Czuczor Gergely, Katona István, Kulcsár István, Gidró Bonifác, Harmos Károly, Bíró Lucián, akik nemcsak tanári hivatásuk gyakorlásában, hanem a művészetek vagy a közélet különböző területein is maradandót alkottak.

A bencés gimnázium neves diákjai voltak többek közt Beöthy Zsolt író, Feszty Árpád festőművész,

Konkoly-Thege Miklós, a híres csillagász, Alapy Gyula politikus, Selye János biológus.

Selye Jánosra idén emlékeztünk 100. születésnapján. Apja magyar katonaoorvosként szolgált a közös hadseregben, anyja osztrák; gyermekük Bécsben született 1907. január 26-án. Apját a szolgálat hamarosan Komáromba vezényelte, így fia a gimnáziumi tanulmányait itt, a bencés gimnáziumban végezte. Egy 45 fős osztályban érettségizett ebben az épületben 1924-ben.

1924-től Prága német egyetemén tanult orvosként, majd néhány évet Párizs, később Róma egyetemén töltött, végül 1929-ben Prágában doktorált. Elhagyva Európát, Amerikába, majd a kanadai Montreal francia egyetemére került. Biokémikusi tudományos pályafutása Kanadában teljesedik ki, ahol 1945-től saját intézetének lesz igazgató tanára.

Nevétől elválaszthatatlan a stressz fogalma, amelyet hosszas és kiterjedt kutatómunka során ő ismert fel és határozott meg. A világhírű biokémikus a Nobel-díj várományosa volt.

A komáromi bencés gimnázium 1945-ben megszűnt, hiszen az akkori Csehszlovákiában a magyar nemzetiségű lakosság jogfosztottsága miatt a magyar iskolákat bezárták. 1950-ben első magyar gimnáziumként nyitotta meg újra kapuit a fiatalok előtt. A pedagógusi pályát az ötvenes években kezdő, akkor fiatal tanárnemzedék új helyzetben találta magát: igazolnia kellett az anyanyelven történő oktatás létjogosultságát. Az iskola tehetséges, jól felkészített, az átlagnál több tudással rendelkező diákjai mind a tanulmányi versenyeken, mind a felsőoktatási intézmények felvételi vizsgáin eredményesen versenghettek – teszik ezt ma is – szlovák, cseh társaikkal. Tanulóink matematikából, fizikából 1987-től az elmúlt, 2005–2006-os tanévvel bezárólag 15 alkalommal versenyeztek a Nemzetközi Diákolimpián a világ különböző országaiban, így nemcsak a komáromi magyar gimnázium, hanem a szlovákiai magyar iskolák létjogosultságát is bizonyítva.

Amikor 1995-ben a gimnázium felvette Selye János nevét, a névfelvételnek jelképes üzenete is volt: tisztelés a tudás, az emberi értelem határokat nem ismerő ereje előtt az egykori bencés diák, a világ bármely részén ismert és elismert névadója: Selye János révén.

Kustván Ilona

Kustván Ilona igazgatóhelyettes beszéde Selye János emléktáblájának megkoszorúzásakor:

Mi, a komáromi magyar gimnáziumban tanítók gyakran idézzük nemes és követendő példaként iskolánk elődjét, a bencés gimnáziumot, hiszen a múlt nagyjainak és nemes hagyományainak tiszteletben tartása felemelkedésünk és megmaradásunk legfőbb biztosítója. Hiszem, hogy az itt tanító egykori tanártársak is így tettek, mert saját nemzetünk, szakmánk, vallásunk, családjunk, hagyományaink ismerete kell ahhoz, hogy gyökereinkben bízva talpon maradhassunk. De emlékezni a múltra, nem megtagadni azt, ahhoz hozzáállás kell, hogy érezzük, ez létünkben fakadó kötelességünk is. Tesszük ezt ma is, amikor e jónevű és nagy múltú gimnáziumban emlékezünk Selye János születésének 100. évfordulójára.

„Ha túl sokat nézel a múltba, elveszíted egyik szemed világát. Ha egyáltalán nem nézel a múltba, megvakulsz.” A komáromi Selye János Gimnáziumban úgy építjük tanítványaink révén a jelent, az iskola és benne diákjaink jövőjét, hogy az összhangban legyen múltunkkal, hagyományaink ápolásával és megőrzésével. Ezért tisztelgünk ma Selye János emléke előtt, elhelyezve az emlékezés koszorúját.